

Inicjatywa „Wybicki-REAKTYWACJA” jako przykład interpretacji i zachowania lokalnego dziedzictwa kulturowego regionu śremskiego realizowanego w oparciu o koncepcję *Smart społeczności*.

„Wybicki-REAKTYWACJA” to społeczna inicjatywa mieszkańców regionu śremskiego, a w szczególności Gminy Brodnica, która rozpoczęła się jesienią 2014 r. i połączyła ludzi oraz różnorodne podmioty w celu promocji i popularyzacji postaci wielkiego patrioty, Wielkopolanina, gen. Józefa Rufina Wybickiego, który znaczną część swojego życia spędził w Manieczkach. Tutaj mieszkał wraz z rodziną, tworzył i pracował.

W dniu 10 października 2014 r. kilku mieszkańców Gminy Brodnica (Państwo Irena i Leszek Drobińscy – właściciele Gościńca Żurawiec oraz Wiesława Ludwiczak i Radosław Franczak – historycy (obecnie małżeństwo) przygotowało uroczystość pn. „Domku mój luby, opatrności darze ... – śladami Józefa Wybickiego po gminie Brodnica”. W ramach tej inicjatywy ustawiono w pobliżu nagrobka – miejsca pochówku Józefa Wybickiego, tablicę inskrypcyjną poświęconą żonie Wybickiego – Esterze i jego synowi – Łukaszowi. Opracowali oni pilotażowy program wycieczki edukacyjnej pt.: „Śladami gen. Józefa Wybickiego po gminie Brodnica”, w którą udali się uczestnicy październikowego wydarzenia. Wśród przybyłych gości byli: przedstawiciele samorządu lokalnego, regionaliści, dyrektorzy szkół, historycy, mieszkańcy, media. Na potrzeby spotkania została także wykonana animacja pt. „Od Mazurka Dąbrowskiego do hymnu państwowego, czyli jak Pieśń Legionów stała się hymnem”, którą przygotował poznański grafik i ilustrator – Maciej Krobski. Jak się okazało był to początek działań grupy osób i załóg do stworzenia Stowarzyszenia Miłośników Dziedzictwa Narodowego im. gen. Józefa Wybickiego (2017 r.).

W początkowej fazie prowadzonych działań liderem inicjatywy była Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego – Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości, której przedstawiciel brał udział w październikowym wydarzeniu. Unia, to lokalne stowarzyszenie samorządowe, posiadające wówczas kilkuletnie doświadczenie w realizacji różnorodnych projektów społecznych, w szczególności ukierunkowanych na zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i pozyskiwanie środków zewnętrznych na ich realizację. Założeniem było dzielenie się doświadczeniami i przygotowanie ludzi do tworzenia, wdrażania, koordynacji i rozliczania projektów, a także dążenie do zawiązania stowarzyszenia, które przejmie inicjatywę „Wybicki-REAKTYWACJA” i stanie się jej głównym koordynatorem -liderem.

Inicjatywa „Wybicki-REAKTYWACJA” jest realizowana w dwóch wymiarach: inwestycyjnym i edukacyjnym.

Aspekt inwestycyjny: Grupa Odnowy Wsi Manieczki wraz z ks. proboszczem Wojciechem Kryzą (parafia Jaszkowo-Manieczki z siedzibą w Manieczkach) oraz członkami Stowarzyszenia Miłośników Dziedzictwa Narodowego im. gen. Józefa Wybickiego, Gminą Brodnica, a także przedstawicielami z Unii Gospodarczej Regionu Śremskiego – Śremskiego Ośrodka

Wspierania Małej Przedsiębiorczości, Śremskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego sp. z o.o, Grupą Odnowy Wsi Manieczki, podjęli się zadania odbudowy kaplicy-rotundy w Manieczkach, jedynej materialnej pamiątki po gen. Józefie Wybickim w Wielkopolsce. I tak w kwietniu 2016 r. powstał Komitet Społeczny Odbudowy Kaplicy – Rotundy w Manieczkach, którego głównym celem była rewitalizacja obiektu i otoczenia oraz stworzenie w tym miejscu w przyszłości centrum dziedzictwa narodowego. Udało się na ten cel zebrać środki pieniężne (dotacje, wpłaty sponsorów, osób fizycznych, pomoc merytoryczna przy projektach oraz pracach wykonawczych). Środki te zostały wykorzystane na odbudowę dachu kaplicy, którego remont zakończył się w listopadzie 2017 r. Natomiast w 2018 r. przeprowadzono remont fundamentów, odwodnienia i elewacji. Inicjatywa Komitetu została również objęta honorowym patronatem przez Wojewodę Wielkopolskiego Zbigniewa Hoffmanna. W dniu 4 maja 2019 r. nastąpiło oficjalne otwarcie obiektu dla zwiedzających.

Obecnie rotunda jest wykorzystywana przez Gminę Brodnica, lokalne stowarzyszenia i szkoły z terenu regionu śremskiego do celów edukacyjnych (warsztaty, wykłady, uroczystości) i jest ważnym obiektem na turystycznej mapie powiatu śremskiego. W sąsiedztwie rotundy, w 2018 r., został postawiony pomnik z popiersiem gen. Józefa Wybickiego, który wykonali i ufundowali Piotr i Andrzej Garstka z pracowni rzeźbiarsko-odlewniczej Garstka Studio w Szymanowie oraz prywatni sponsorzy.

Czynione są również starania o wykupienie i adaptację dworku w Manieczkach, w którym w latach 1978-2006 mieściło się Muzeum Józefa Wybickiego.

Aspekt edukacyjny: trwałe rzeczy są bardzo ważne, ale równie ważne są edukacja i popularyzacja wiedzy oraz promocja działań, bo nie umiera ten, kto żyje w naszych sercach i pamięci. Naszym najważniejszym zadaniem jest dbałość o pamięć o gen. Józefie Wybickim i jego spuściznę. Po zakończeniu działalności Muzeum Józefa Wybickiego, którym zarządzał Jan Baier – ówczesny dyrektor Kombinat PGR Manieczki, nastąpiła wielka cisza. Dwór i pomniki w parku dworskim z każdym rokiem ulegają pogorszeniu. Jedynie szkoły podstawowe: w Manieczkach im. gen. Józefa Wybickiego, w Brodnicy im. Hymnu Narodowego, Zespół Szkół Rolniczych w Grzybnie czy Liceum Ogólnokształcące im. gen. Józefa Wybickiego w Śremie, dbały o pamięć o Wybickim czy polskie symbole narodowe, z uwagi na patronat i bliskość Manieczek. Natomiast wśród społeczności lokalnej zaczęła ona gasnąć. Dlatego w ramach inicjatywy „Wybicki-REAKTYWACJA” przeprowadzono szereg działań edukacyjnych, której celem była popularyzacja wiedzy o Wybickim i polskich symbolach narodowych:

- wojewódzki konkurs wiedzy o gen. Józefie Rufinie Wybickim i polskich symbolach narodowych – działanie cykliczne, skierowane do uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu Wielkopolski. Stworzono stronę internetową konkursu i platformę internetową, która umożliwia przeprowadzenie eliminacji wojewódzkich on-line.

- warsztaty objazdowe na trasie Śrem-Manieczki-Brodnica pt.: „Śladami gen. Józefa Wybickiego po regionie śremskim” – działanie cykliczne skierowane do każdej grupy wiekowej,
- plenerowa impreza międzypokoleniowa „Dzień Hymnu Polskiego”, która odbywa się naprzemiennie w Brodnicy i w Manieczkach – działanie cykliczne, w programie której są: występy artystyczne z udziałem szkół lokalnych, nagrodzenie zwycięzców wojewódzkiego konkursu wiedzy o gen. Józefie Rufinie Wybickim i polskich symbolach narodowych, kuchnia legionisty, pokaz walk i musztry w wykonaniu grupy rekonstrukcyjnej z epoki napoleońskiej, wykłady, warsztaty edukacyjne, wystawy i inne.
- stworzono dwie animacje o historii hymnu oraz o polskich symbolach narodowych, a także dwa filmy o życiu i działalności gen. Józefa Wybickiego w Manieczkach i w Wielkopolsce.
- przygotowano i wydano dwa questy (gry terenowe) „Z narodowym akcentem” oraz „Historia Manieczek z Józkiem i Janem w tle”,
- zorganizowano i przeprowadzono konkurs na największą i najbardziej oryginalnie wykonaną flagę Polski,
- zorganizowano spektakl „Kulig” na podstawie twórczości Wybickiego oraz organizowano wykłady dla zainteresowanych grup / wsi, itp.

O inicjatywie Wybicki – REAKTYWACJA i jej działaniach również można było zobaczyć w TVP Historia w programie „Było, nie minęło – Kronika Zwiadowców Historii” i TVP 2 „Ukryte skarby” – 23 listopada 2017 r.

Stowarzyszenie Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego – Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości odebrało, w imieniu wszystkich zaangażowanych podmiotów i osób, nagrodę w wysokości 7 000,00 zł za realizację inicjatywy „Wybicki – REAKTYWACJA” w konkursie zorganizowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego pt.: „Działania proekologiczne i prokulturowe w ramach strategii rozwoju województwa wielkopolskiego – XVIII edycja 2017 roku”.

Poza Unią Gospodarczą Regionu Śremskiego – Śremskim Ośrodkiem Wspierania Małej Przedsiębiorczości i Stowarzyszeniem Miłośników Dziedzictwa Narodowego im. gen. Józefa Wybickiego, w dotychczasowe działania włączyli się (jako współorganizatorzy / partnerzy): Urząd Gminy w Brodnicy, Parafia Jaszkowo-Manieczki, Grupa Odnowy Wsi Manieczki, Sołectwa Manieczki i Brodnica, Ochotnicze Staże Pożarne w Manieczkach i Brodnicy, KSGB Orkan Manieczki, szkoły podstawowe w: Manieczkach, Itówcu, Brodnicy, Krzyżanowie, Konarzycach, Dolsku, Zbrudzewa, Gimnazjum w Manieczkach, Zespół Szkół Rolniczych w Grzybnie, Liceum Ogólnokształcące w Śremie, Zespół Szkół Technicznych w Śremie, Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Brodnickiej GNIAZDO, Koła Gospodyń Wiejskich „Aktywne Brodniczanki” i „Jaszkowianki”, Stowarzyszenie Przyjaciół i Sympatyków Ziemi Czempieńskiej, Muzeum Śremskie, pałac Mańkowskich w Brodnicy, Gościniec Żurawiec, Apartamenty

Agroturystyczne Na Plebanii, Centrum Kultury Książ Wlkp., Katolickie Centrum Edukacji i Kultury w Śremie, Śremskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o.o. w Śremie, Stowarzyszenie Sympatyczni Mieszkańcy Szymanowa, Centrum Hipiki Antoniego Chłapowskiego w Jaszkanie, Muzeum Ziemiaństwa w Dobrzycy, Muzeum Hymnu Narodowego w Będominie, harcerze z Manieczek i Śremu, Orkiestra Dęta OSP w Manieczkach oraz wiele osób prywatnych społecznie i pozytywnie zakręconych (Grzegorz Kosowski, Elżbieta Węglewska, Artur Ruducha, Katarzyna Sarnowska, Krzysztof Grzesiak, Andrzej Tomaszewski, Ewa i Wojciech Liskowie, Dariusz Żabiński, Katarzyna Stachowska-Mendyka).

Przy każdej kolejnej edycji inicjatywy „Wybicki-REAKTYWACJA” poszerza się krąg zainteresowanych nią mieszkańców regionu śremskiego i Wielkopolski oraz różnorodnych podmiotów. W myśl koncepcji Smart Społeczności – angażują się oni w sprawy lokalne, formułują potrzeby, współdecydują i włączają się w poszczególne działania. Dojrzałością takiej obywatelskiej współpracy jest współdzielenie się wiedzą i doświadczeniem, przy jednoczesnym zachowaniu autonomii działania każdego z podmiotów i osób.

Tak szeroki zakres współpracy i zrozumienie dla realizacji określonego celu dało początek do dalszych lokalnych inicjatyw obywatelskich jak na przykład: organizacja obchodów 100-lecia wybuchu Powstania Wielkopolskiego na Ziemi Brodnickiej i 100-lecia odzyskania Niepodległości (kontynuacja działań również poza rocznicą), popularyzacja i promocja Wielkopolskiej pracy organicznej poprzez realizację projektów: „Sukces kobiecy dawniej i dziś” oraz związanych z bł. Edmundem Bojanowskim i jego obecnością w Jaszkanie.

Przedstawiony w inicjatywie „Wybicki-REAKTYWACJA” model współpracy, a nie współzawodnictwa, wpływa na wzrost kreatywności i twórczości podmiotów, a tym samym na aktywizację społeczności lokalnej, przemyślane i skoncentrowane na CELU działania, przy jednoczesnej oszczędności sił i środków, bo RAZEM możemy więcej.

Zapraszamy serdecznie do współpracy 😊.

Monika Bulińska

dyrektor biura stowarzyszenia

Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego

– Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości

Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego – Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości działa na wielkopolskim rynku od 27 lat, a jej członkami są: powiat śremski i gminy: Brodnica, Dolsk, Książ Wlkp., Krzywiń i Śrem. Stowarzyszenie koncentruje działania przede wszystkim na promocji

swoich członków, wspieraniu rozwoju przedsiębiorczości, pobudzaniu rozwoju gospodarczego, aktywizacji i integracji społeczności lokalnej oraz przeciwdziałaniu bezrobociu.

Kontakt: 63-100 Śrem, ul. Okulickiego 3, e-mail: unia@srem.com.pl

tel. / fax: 61 28 32 704, www.unia.srem.com.pl.

Stowarzyszenie Miłośników Dziedzictwa Narodowego im. gen. Józefa Wybickiego powstało w 2017 r., a jego głównym celem działania jest promocja i popularyzacja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Wielkopolski w kraju i zagranicą oraz inicjowanie przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym, społecznym i obywatelskim.

Kontakt: 63-112 Brodnica, Brodnica, ul. Parkowa 6, e-mail: rad.fran7@gmail.com, kom. 506 997 049.